Evropský parlament
2019-2024

Výbor pro rybolov

2023/2030(INI)

20.6.2023

NÁVRH ZPRÁVY

o provádění nařízení Rady (ES) č. 1100/2007, kterým se stanoví opatření pro obnovu populace úhoře říčního
(2023/2030(INI))

Výbor pro rybolov

Zpravodaj: Bert-Jan Ruissen

OBSAH

Strana

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ – SHRNUTÍ SKUTEČNOSTÍ A ZJIŠTĚNÍ 3

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU 4

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ – SHRNUTÍ SKUTEČNOSTÍ A ZJIŠTĚNÍ

Kontext

V roce 2007 bylo přijato nařízení Rady (ES) č. 1100/2007, kterým se stanoví opatření pro obnovu populace úhoře říčního. Nařízení je pojato holisticky, tj. zahrnuje různé fáze života a migrační trasy úhoře říčního. Do jeho působnosti spadají vody Unie, pobřežní laguny, ústí řek, řeky a s nimi propojené vnitrozemské vody členských států, které ústí do moří. Nařízení členským státům ukládá, aby do roku 2009 vymezily na svém území přírodní stanoviště úhoře říčního (povodí s výskytem úhořů) a aby pro tato povodí zavedly plány řízení stavu úhoře (dále jen „plány řízení“). Členské státy tak mohly zohlednit zvláštní místní a vnitrostátní podmínky. Každý plán řízení má snížit úmrtnost úhoře říčního způsobenou lidskou činností a umožnit, aby se do moře dostalo s vysokou pravděpodobností přinejmenším 40 % biomasy stříbrného úhoře v poměru k nejpříznivějším odhadům úniku biomasy, pokud by na populaci nedoléhaly vlivy lidských činností. Plány řízení mají tohoto cíle dosáhnout v dlouhodobém horizontu. Členské státy mohou za tímto účelem přijímat různá opatření – např. omezit komerční a zakázat rekreační rybolov, přijmout opatření na doplnění stavu či strukturální opatření ke zprůchodnění řek a zlepšení stavu přírodních stanovišť, přepravovat stříbrného úhoře z vnitrozemských vod do vod, z nichž může volně uniknout do Sargasového moře, bojovat s predátory, dočasně zastavit provoz turbín vodních elektráren a přijmout opatření pro akvakulturu. Členské státy mají Komisi podávat zprávy – zpočátku každý třetí rok, přičemž první zprávu měly předložit do 30. června 2012. Po předložení prvních tří zpráv za tříletá období mají být zprávy překládány jednou za šest let. Tyto zprávy mají informovat o monitorování, účinnosti a výsledcích plánů řízení.

Postoj zpravodaje

Zpravodaj se domnívá, že nařízení o úhoři říčním je dobrý a holistický nástroj, avšak že lze zlepšit jeho uplatňování. Například se nepodařilo uspokojivě vyřešit problém migračních překážek, zatímco rybolov byl výrazně omezen. Ke stejnému závěru dospěla ve svých hodnoceních rovněž Evropská komise. Zákonodárci se v poslední době soustředili na další omezování lovu úhoře říčního, jak to dokládá rozhodnutí Rady z prosince 2022 o rybolovných právech, které omezuje mořský a pobřežní rybolov zavedením šestiměsíční doby hájení. Zpravodaj se domnívá, že to není správná cesta k obnově populace úhoře říčního. Je třeba uznat, že nařízení o úhoří říčním je klíčovou politikou a nejvhodnějším nástrojem pro řízení jeho populace. Zpravodaj předkládá několik doporučení k lepšímu uplatňování nařízení, například navrhuje zlepšit model správy, aby bylo možné získat o plánech řízení zpětnou vazbu a aktualizovat je, uznat úlohu rybolovu, pokračovat s doplňováním stavů úhoře a odstraňováním migračních překážek, zpřísnit boj s nezákonným, nehlášeným a neregulovaným rybolovem, podporovat vědecký výzkum a harmonizovat sběr údajů.

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o provádění nařízení Rady (ES) č. 1100/2007, kterým se stanoví opatření pro obnovu populace úhoře říčního
(2023/2030(INI))

Evropský parlament,

s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1100/2007 ze dne 18. září 2007, kterým se stanoví opatření pro obnovu populace úhoře říčního[1],

– s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie (SFEU), a zejména na články 3, 4, 11, 38, 39 a 43 této smlouvy,

– s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1380/2013 ze dne 11. prosince 2013 o společné rybářské politice, o změně nařízení Rady (ES) č. 1954/2003 a (ES) č. 1224/2009 a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 2371/2002 a (ES) č. 639/2004 a rozhodnutí Rady 2004/585/ES[2],

– s ohledem na směrnici Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin[3],

– s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky[4],

– s ohledem na směrnici Evropského Parlamentu a Rady 2008/56/ES ze dne 17. června 2008, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti mořské environmentální politiky (rámcová směrnice o strategii pro mořské prostředí)[5],

– s ohledem na přílohu II Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin,

– s ohledem na Úmluvu o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů,

– s ohledem na hodnocení nařízení o úhoři říčním, která Komise vypracovala v roce 2014 (COM(2014)0640) a v roce 2020 (SWD(2020)0035),

– s ohledem na hodnotící zprávu z roku 2019, kterou Komise zadala organizaci Poseidon,

– s ohledem na doporučení poradního sboru pro Baltské moře ze dne 4. května 2022 o opatřeních pro řízení populace úhoře říčního,

– s ohledem na nařízení Rady (EU) 2023/194 ze dne 30. ledna 2023, kterým se pro rok 2023 stanoví rybolovná práva ve vodách Unie a rybolovná práva, jimiž disponují rybářská plavidla Unie v některých vodách mimo Unii, pro některé rybí populace, a

[1] Úř. věst. L 248, 22.9.2007, s.17.
[2] *Úř. věst. L 354, 28.12.2013, s. 22.*
[3] *Úř. věst. L 206, 22.7.1992, s. 7.*
[4] *Úř. věst. L 327, 22.12.2000, s. 1.*
[5] *Úř. věst. L 164, 25.6.2008, s. 19.*

kterým se pro roky 2023 a 2024 stanoví tato rybolovná práva pro některé populace hlubinných druhů ryb[6] a nařízení Rady (EU) 2023/195 ze dne 30. ledna 2023, kterým se na rok 2023 stanoví rybolovná práva pro některé populace ryb a skupiny populací ryb ve Středozemním moři a v Černém moři a kterým se mění nařízení Rady (EU) 2022/110, pokud jde o rybolovná práva na rok 2022 ve Středozemním moři a v Černém moři[7].

– s ohledem na prohlášení Dánska, Francie, Itálie, Řecka, Nizozemska, Polska, Španělska a Švédska o úhoři říčním v souvislosti s nařízením (EU) 2023/194,

– s ohledem na své stanovisko ze dne 16. května 2006 k návrhu nařízení Rady, kterým se stanoví opatření pro obnovu populace úhoře říčního[8],

– s ohledem na pokyny Mezinárodní rady pro průzkum moří (ICES) vydané dne 3. listopadu 2022 ohledně úhoře říčního (*anguilla anguilla*) ve všech místech jeho přirozeného výskytu,

– s ohledem na sdělení Komise ze dne 21. února 2023 nazvané „Akční plán EU: ochrana a obnova mořských ekosystémů pro udržitelný a odolný rybolov (COM(2023)0102);

– s ohledem na článek 54 jednacího řádu a na čl. 1 odst. 1 písm. e) a přílohu 3 rozhodnutí Konference předsedů ze dne 12. prosince 2002 o postupu udělování svolení k vypracování zpráv z vlastního podnětu,

– s ohledem na zprávu Výboru pro rybolov (A9-0000/2023),

A. vzhledem k tomu, že nařízení o úhoři říčním členským státům ukládá, aby vypracovaly vnitrostátní plány řízení stavu úhoře (dále jen „plány řízení“) s jednotným akčním plánem a mezinárodně koordinovaným hodnocením, které bude každé tři roky vypracováno na základě hodnocení;

B. vzhledem k tomu, že 19 členských států přijalo plány řízení stavu úhoře říčního pro téměř 90 jednotek řízení a že zahrnují asi 1 880 akcí; vzhledem k tomu, že šest členských států (Kypr, Malta, Rakousko, Rumunsko, Slovensko a Maďarsko) je z povinnosti vypracovat plán řízení vyjmuto; vzhledem k tomu, že Slovinsko a Bulharsko své plány řízení nepřepravily (pro říční systémy mimo úmoří Černého moře); vzhledem k tomu, že Chorvatsko na svém plánu řízení pracuje;

C. vzhledem k tomu, že aktualizovaný plán řízení předložilo pouze Nizozemsko, konkrétně v roce 2011 a znovu v roce 2018;

D. vzhledem k tomu, že v současnosti existuje pouze jeden přeshraniční plán řízení schválený EU, a to plán pro povodí Minho na pomezí Španělska a Portugalska; vzhledem k tomu, že rada ICES v roce 2022 shledala, že členské státy EU a třetí země spolupracují pomocí jiných mechanismů, avšak současně konstatovala, že některým vodním útvarům by prospělo koordinovanější uplatňování opatření pro řízení populace úhoře říčního;

[6] *Úř. věst. L 28, 31.1.2023, s. 1.*
[7] *Úř. věst. L 28, 31.1.2023, s. 220.*
[8] Úř. věst. C 298 E, 7.12.2006, s. 113.

E. vzhledem k tomu, že jedním z prvků nařízení o úhoři říčním je centrálně koordinovaná kontrola prováděná jednotlivými členskými státy; vzhledem k tomu, že řízení stavu populace úhoře říčního je natolik složité, že neexistuje jedno univerzální řešení; vzhledem k tomu, že nařízení o úhoři říčním umožňuje členským státům flexibilně přizpůsobit vnitrostátní plány řízení místním podmínkám a národním prioritám;

F. vzhledem k tomu, že na úrovni EU neexistuje zvláštní platforma pro úhoře říčního, která by umožňovala výměnu informací, diskuzi zúčastněných stran a návazná opatření na základě získané zpětné vazby;

G. vzhledem k tomu, že organizace Poseidon ve své zprávě z roku 2019 uvádí, že v roce 2012 předložilo zprávu 18 z 19 členských států; vzhledem k tomu, že podle téže zprávy organizace Poseidon předložilo v roce 2015 zprávu 14 z 19 členských států; vzhledem k tomu, že podle téže zprávy organizace Poseidon předložilo v roce 2018 zprávu 15 z 19 členských států; vzhledem k tomu, že podle zprávy rady ICES z roku 2022 předložilo v roce 2021 zprávu pouze 13 z 19 členských států; vzhledem k tomu, že zprávy členských států byly často neúplné nebo nestandardní;

H. vzhledem k tomu, že Komise v roce 2014 posoudila celkové uplatňování nařízení o úhoři říčním a vnitrostátních plánů řízení a došla k závěru, že uplatňování těchto plánů vedlo k omezením rybolovu, avšak že větší pozornost měla být věnována opatřením pro řízení populace úhoře říčního, která souvisejí s úmrtností způsobenou jinými faktory lidské činnosti, než je rybolov;

I. vzhledem k tomu, že Komise v roce 2020 hodnotila, zda je nařízení o úhoři říčním pro daný účel vhodně koncipováno, a došla k závěru, že nařízení je relevantní a účelné, avšak že je třeba vynaložit větší úsilí na to, aby se uplatňování nařízení více soustředilo na jiná než rybolovná opatření;

Nařízení o úhoří říčním jako nevhodnější holistický nástroj

1. vyzývá Komisi a členské státy, aby z nařízení o úhoři říčním opět učinily klíčový nástroj pro ochranu úhoře, a tak zajistily holistický a koherentní přístup; připomíná, že Komise v hodnocení vypracovaném v roce 2020 shledala, že nařízení je pro daný účel vhodné; zastává názor, že je nutné zlepšit uplatňování nařízení a že je zapotřebí, aby členské státy přijaly dodatečná opatření;

2. znovu zdůrazňuje, že cílem nařízení je obnova populace úhoře říčního na 40% úroveň v porovnání s únikem, k němuž by docházelo, kdyby populaci nedoléhaly vlivy lidských činností, a to především snížením úmrtnosti; domnívá se, že má-li být splněn dlouhodobý cíl pro únik biomasy, je naprosto nezbytné soustředit se na cíl stanovený pro úmrtnost, který je dosažitelný v krátkodobém horizontu; upozorňuje na skutečnost, že může být obtížné definovat stav populace bez vlivu lidské činnosti; zdůrazňuje, že 40% cíle úniku biomasy pravděpodobně nelze dosáhnout kvůli ztrátám přírodních stanovišť, ale že představuje standard, od něhož se odvozuje cíl pro snížení úmrtnosti;

3. zdůrazňuje, že od přijetí nařízení o úhoři říčním se pokles jeho stavu zastavil, což naznačuje, že nařízení přineslo první pozitivní výsledky, avšak obnova jeho populace bude dlouhým procesem, který bude trvat desítky let;

4. zdůrazňuje, že řízení populace úhoře říčního je velmi složité a že ho nemůže vyřešit

strategie, která se jednostranně zaměří pouze na moře; upozorňuje na skutečnost, že důraz na roční rybolovná práva nezohledňuje důležité faktory, jako jsou migrační překážky, kvalita přírodních stanovišť a nezákonný rybolov a obchod; zdůrazňuje, že nařízení o úhoři říčním je holistické a komplexní, zahrnuje všechna životní stádia úhoře v moři i ve sladkých vodách, a zabývá se dopady rybolovu i jiných lidských činností; dále upozorňuje na to, že dopady jiných lidských činností mohou být vážnější než dopad rybolovu a že dosud bylo věnováno velmi málo pozornosti úmrtnosti způsobené jinými faktory lidské činnosti, než je rybolov; zastává názor, že opatření přijímaná mimo kontext nařízení o úhoři říčním oslabují soudržnost přijaté politiky; vyjadřuje proto politování nad tím, že nařízení Rady (EU) 2023/194 ze dne 30. ledna 2023, kterým se pro rok 2023 stanoví rybolovná práva ve vodách Unie a rybolovná práva, jimiž disponují rybářská plavidla Unie v některých vodách mimo Unii, pro některé rybí populace, a kterým se pro roky 2023 a 2024 stanoví tato rybolovná práva pro některé populace hlubinných druhů ryb, omezuje lov úhoře říčního zavedením šestiměsíčního hájení;

Správa a zpětná vazba

5. shledává, že nařízení o úhoři říčním nestanovilo mechanismus, který by zajišťoval návazná opatření a pravidelné aktualizace politiky členskými státy; vyjadřuje politování nad tím, že pokyny rady ICES z let 2012, 2018 a 2021, které hodnotí uplatňování nařízení členskými státy, nebyly uspokojivě uvedeny do praxe;

6. žádá proto, aby byla vytvořena zvláštní poradní komise pro úhoře říčního tvořená zástupci členských států, odvětví rybolovu, rekreačních rybářů, vodohospodářů, hydroenergetických firem, ochránců přírody a dalších relevantních stran; navrhuje, aby tato poradní komise poskytovala poradenství Komisi ohledně uplatňování nařízení o úhoři říčním a zpětnou vazbu členským státům k jejich plánům řízení, zajišťovala výměnu informací mezi různými stranami a hodnotila pokrok s uplatňováním na vnitrostátní a unijní úrovni;

7. v této souvislosti bere na vědomí, že Komise ve svém akčním plánu pro mořské ekosystémy oznámila, že má v úmyslu ustavit skupinu odborníků na rybolov a infrastrukturu z ministerstev členských států; vyzývá Komisi, aby při sestavování této skupiny zohlednila výše uvedené návrhy;

8. vyjadřuje politování nad tím, že od přijetí nařízení o úhoři říčním pouze jeden členský stát předložil aktualizovaný plán řízení; naléhá na členské státy, aby své plány řízení pravidelně aktualizovaly na základě nejlepších dostupných poznatků a poradenství; vybízí členské státy, aby ve svých aktualizovaných plánech stanovily konkrétní cíle a průběžné lhůty; zdůrazňuje, že obnova populace úhoře říčního je dlouhodobým procesem, který vyžaduje neúnavné úsilí, a že jednorázový plán řízení nebude stačit;

9. s politováním konstatuje, že stále méně členských států předkládá zprávy podle čl. 9 odst. 1 nařízení o úhoři říčním; připomíná členským států jejich povinnosti vyplývající z čl. 9 odst. 1; zdůrazňuje, že je nanejvýš důležité shromáždit co nejvíce informací a dat, aby bylo možné přijmout vhodná opatření;

Opatření pro lov úhoře říčního

10. zdůrazňuje, že lov úhoře říčního má ve společnosti důležitou úlohu, a to jako

společensky významná hospodářská činnost i jako kulturní, po století uchovávaná tradice; domnívá se, že lov úhoře se v posledních deseti letech výrazně snížil; vyzývá Komisi a členské státy, aby lov úhoře pokud možno dále neomezovaly; zdůrazňuje, že rybáři mají důležitou úlohu strážců a že úplné ukončení rybolovu by mohlo vést ke zvýšení nezákonného, nehlášeného a neregulovaného rybolovu (NNN rybolov); poukazuje na to, že rybolov úhoře je drobnou, řemeslnou činností, která je často provozována v odlehlých oblastech, kde rybáři plní důležitou ekologickou a společenskou úlohu;

11. doufá, že pokud by byla nutná další omezení rybolovu, byla by přijímána v kontextu vnitrostátních plánů řízení, a nikoli rozhodnutími Rady ad hoc, a byla by podložena socio-ekonomickými posouzeními dopadu;

12. potvrzuje, že doplňování stavu je jedním z opatření pro obnovu populace, která jsou uvedena v čl. 2 odst. 8 nařízení o úhoři říčním; zastává názor, že doplňování stavů je důležité, dokud nebude řádně vyřešen problém migračních překážek; vyzývá členské státy, aby pokračovaly v doplňování stavů; zdůrazňuje, že ačkoli příspěvek doplňování stavů k obnově populace nelze zaručit na mezinárodní úrovni, může mít pozitivní výsledky v místním měřítku; zastává názor, že vzhledem k stále větším suchům, která v celé Evropě způsobují problémy v řekách, může být doplňování stavů jedním ze způsobů, jak zmírnit rizika pro obnovu populace; dále zdůrazňuje, že odlovy pro doplnění stavu jsou poměrně nízké (2–3 % všech sklovitých úhořů); zdůrazňuje, že odlov sklovitých úhořů má zásadní význam pro evropskou akvakulturu, a uznává významnou úlohu akvakultury pro doplňování stavu;

13. vyzývá členské státy, aby odvětví rybolovu umožnily flexibilně stanovovat nejvhodnější období pro lov, neboť v každé zemi může být jiné; v této souvislosti vybízí členské státy, aby po konzultaci s rybáři zvážily zavedení kvót v zájmu udržení rybolovu na zodpovědné úrovni; zdůrazňuje, že systém kvót by rybářům mimo jiné umožnil lovit v obdobích, kdy je to komerčně zajímavé, a zároveň by rybolov omezil na zodpovědnou úroveň; dodává, že tento systém by pomohl zabránit nadměrnému rybolovu;

Nerybolovná/migrační opatření

14. zdůrazňuje, že je nutné se více soustředit na nerybolovné faktory, které ovlivňují úmrtnost úhoře říčního; upozorňuje na to, že mezi faktory s nejzávažnějším dopadem na úmrtnost úhoře patří překážky vytvořené lidskou infrastrukturou; konstatuje, že členské státy tento problém dostatečně nevyřešily, jak dokládají hodnocení Komise z roku 2014 a 2020;

15. vyzývá členské státy, aby bezodkladně odstranily nepotřebné hráze a další překážky;

16. zdůrazňuje, že na trhu existují alternativy, které vodní čerpadla a vodní elektrárny zprůchodňují pro migrující ryby; vyzývá členské státy, aby zavedly požadavek, že nová zařízení musí být bezpečná pro ryby, stejně tak instalace nahrazující stará nařízení; upozorňuje na to, že možná bude zapotřebí společná metodika pro posuzování bezpečnosti vodních čerpadel pro ryby a jejich certifikaci; zdůrazňuje, že jako příklad může posloužit norma 8775[9] stanovená Královským nizozemským standardizačním

[9] NEN 8775:2020+C1:2022 nl.

institutem (NEN);

17. vybízí členské státy, aby prozatím pokračovaly s projekty umisťování slupů a převozu k zajištění úniku úhoře stříbrného, pokud v krátkodobém výhledu není možné strukturální řešení;

18. zdůrazňuje, že migrační opatření by měla být přijímána koordinovaně s ohledem na další překážky po proudu či proti proudu na téže migrační trase;

19. vybízí členské státy, aby přijaly další opatření na odstranění jiných faktorů lidské činnosti způsobujících úmrtnost, jako je znečištění a paraziti;

Opatření proti nezákonnému obchodu a pytláctví

20. zdůrazňuje, že NNN rybolov a nezákonný obchod stále představují vážný problém; s potěšením bere na vědomí současné úspěchy při vymáhání práva a zdůrazňuje, že je důležité zabránit dalšímu nezákonnému obchodu; poukazuje na to, že je zapotřebí více kontrol a důkladnější monitorování nařízení o úhoři říčním;

21. vyzývá k lepší vnitrostátní i přeshraniční koordinaci celních, policejních a environmentálních orgánů a k efektivnějšímu předávání informací; vyzývá členské státy, aby pokračovaly v investicích do odbornosti a kapacit donucovacích orgánů;

22. upozorňuje na skutečnost, že větší transparentnost a lepší sledovatelnost ulovených sklovitých úhořů významně přispívají k boji proti praktikám NNN rybolovu a že režimy certifikace jsou významným nástrojem k zajištění zákonnosti úlovků; vyzývá členské státy, aby zveřejnily své plány na doplnění stavu, aby bylo možně snadněji odhalit a zaměřit se na nezákonné obchodní toky sklovitého úhoře;

23. vyzývá členské státy k uvalení skutečně odrazujících sankcí; žádá harmonizaci pokut mezi členskými státy;

Vědecký výzkum a harmonizovaný sběr údajů

24. připomíná, že o úhoři říčním toho stále mnoho nevíme, včetně toho, jak probíhá tření, a že neznáme přesné důvody snižování jeho stavů; vyzývá proto k dalšímu vědeckému výzkumu aktuálního stavu populace a důvodů jejího poklesu a žádá, aby byly na tyto účely vyčleněny dostatečné finanční prostředky a lidské zdroje; domnívá se, že výzkum by se měl zabývat také důsledky změny klimatu, např. pro proudění Golfského proudu do a ze Sargasového moře;

25. upozorňuje na nesoulad mezi uplatňováním nařízení o úhoři říčním a ročními pokyny rady ICES k rybolovným právům, protože pokyny rady ICES vycházejí z trendů sklovitého úhoře, a nikoli z úniku stříbrných úhořů (cíl 40 %); vyzývá k jejich harmonizaci;

26. oceňuje práci rady ICES na vývoji modelu pro celou populaci, který by umožnil analyzovat a předpovídat trendy;

27. zdůrazňuje, že je třeba harmonizovat a normalizovat sběr údajů, sledování a podávání zpráv, aby bylo možné porovnávat údaje; doporučuje, aby do sběru a analýzy údajů byl

zapojen komerční a rekreační rybolov;

Přeshraniční rozměr

28. vyzývá členské státy, aby ve vhodných případech zavedly přeshraniční plány řízení;

29. vyzývá Komisi a příslušné členské státy k zajištění toho, aby Generální komise pro rybolov ve Středozemním moři vytvořila ambiciózní a realistický plán řízení pro úhoře říčního; domnívá se, je velmi žádoucí tento plán sladit s nařízením o úhoři říčním;

°

° °

30. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě a Komisi.